

Συμβολή του Υδροσκοπίου στην επίλυση υδατικών προβλημάτων

Ν. Μαμάσης & Α. Ευστρατιάδης

Δομή παρουσίασης

- Σύγχρονα υδατικά προβλήματα
- Φιλοσοφικό υπόβαθρο – Οι έννοιες του συλλογισμού και της επαγωγής
- Τα μοντέλα του Υδροσκοπίου
- Η συμβολή των μοντέλων στην επίλυση τυπικών και εξειδικευμένων προβλημάτων υδατικών πόρων

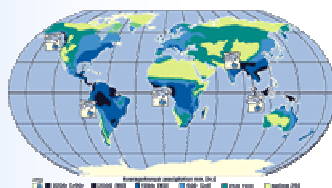
[illegible]

- Διακυμάνσεις στο χωρόχρονο
- *Κλιματική Αλλαγή*

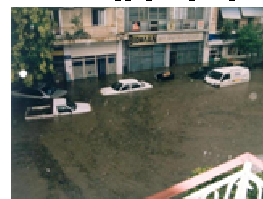
- Αλλοιώσεις στα φυσικά συστήματα
- Υποβάθμιση ποιότητας
- Υπερκατανάλωση πόρων

Ανθρώπινα Συστήματα
Πόλεις, Καλλιέργειες,
Παραγωγή ενέργειας,
Βιομηχανία, Κτηνοτροφία
Χρήσεις νερού
Καταναλωτικές-
Μη καταναλωτικές

Ανισοκατανομή νερού

Πλημμύρες

Ξηρασίες

- Μελέτη (Εκτίμηση προσφοράς και ζήτησης νερού)
- Κατασκευή (Ταμιεύτρες, Δίκτυα, Αντιπλημμυρικά)
- Διαχείριση (Προσομοίωση, Βελτιστοποίηση)

Φιλοσοφία

- Μοντελοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος
- Διαχείρισης συστημάτων
- Αντιμετώπισης κινδύνων

Δράσεις

Θεσμικές, Τεχνολογικές,
Οικονομικές, Κοινωνικές
Περιβαλλοντικές

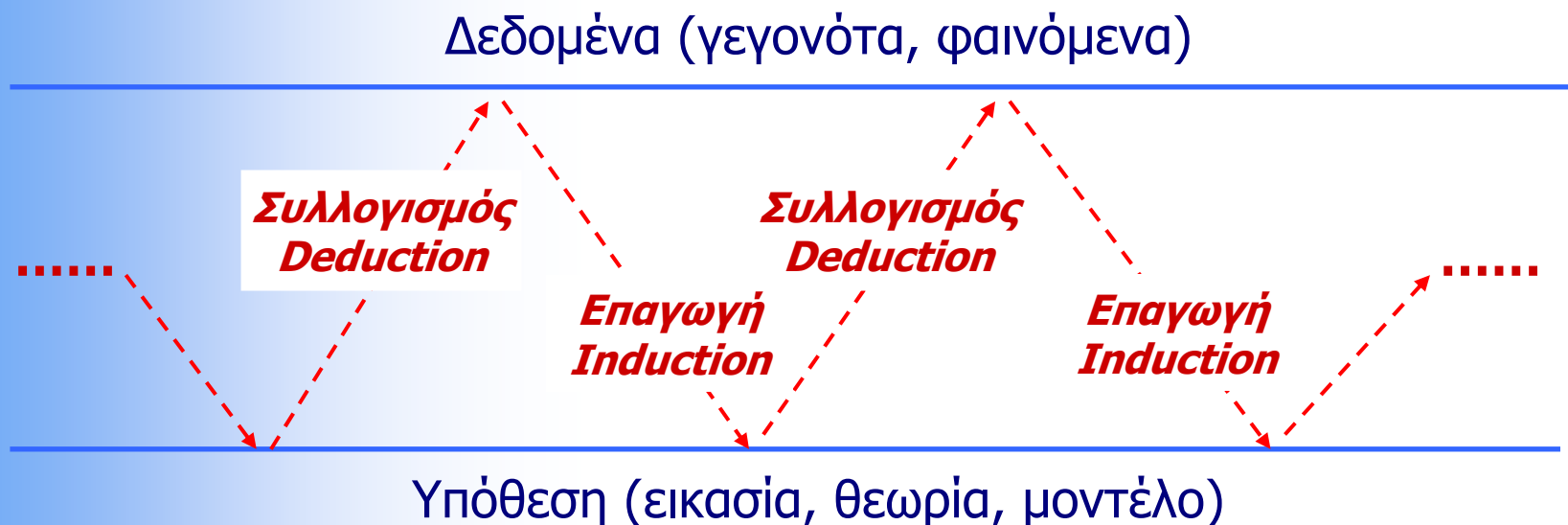
Οδηγίες, Διαχειριστικά
σχέδια, Χάρτες πλημμυρών,
ευαισθητοποίηση κοινού

Φιλοσοφία αντιμετώπισης

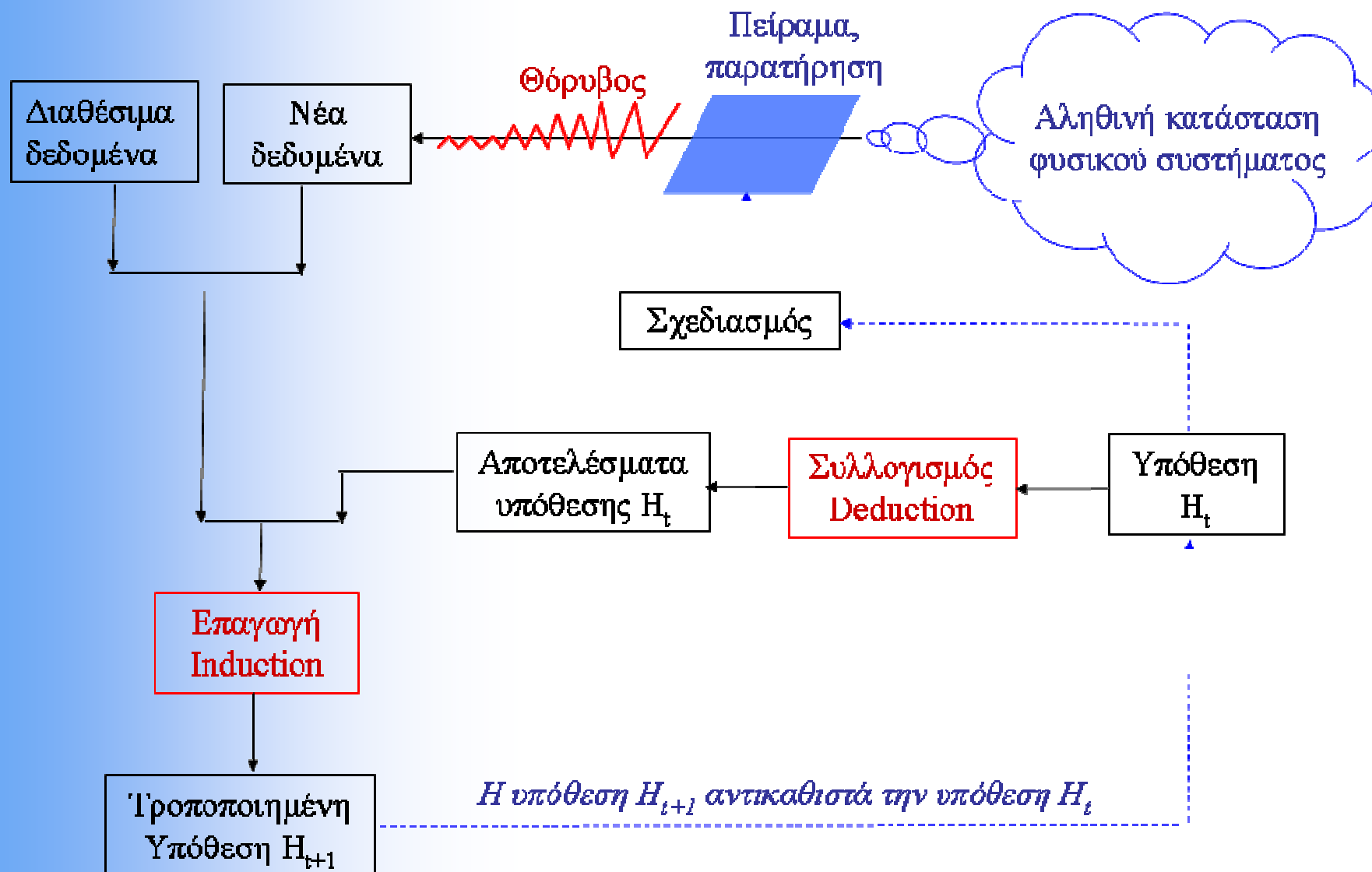
Επαναληπτική διαδικασία μάθησης από την επιστήμη: Συλλογισμός-Επαγωγή

Συχνά η επαγωγή προμηθεύει τις βάσεις, οι οποίες στη συνέχεια χρησιμοποιούνται για συλλογιστικά επιχειρήματα

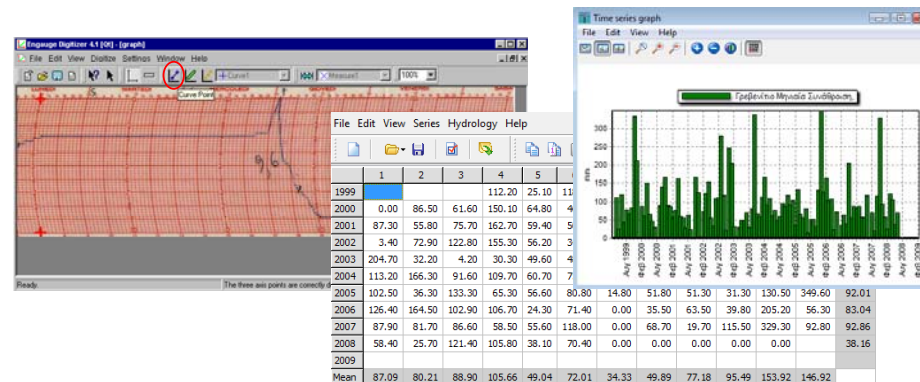
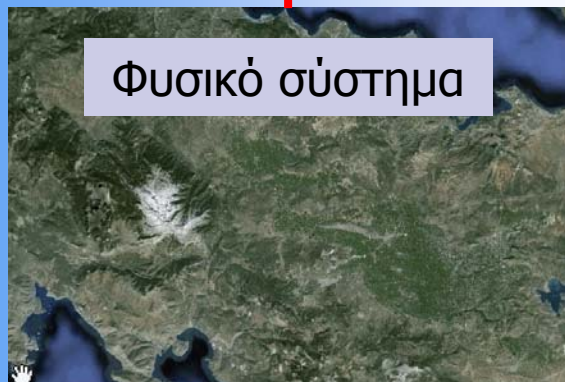
Πηγή: H. Gauch, Scientific Method in Practice, 2003

Φιλοσοφία αντιμετώπισης

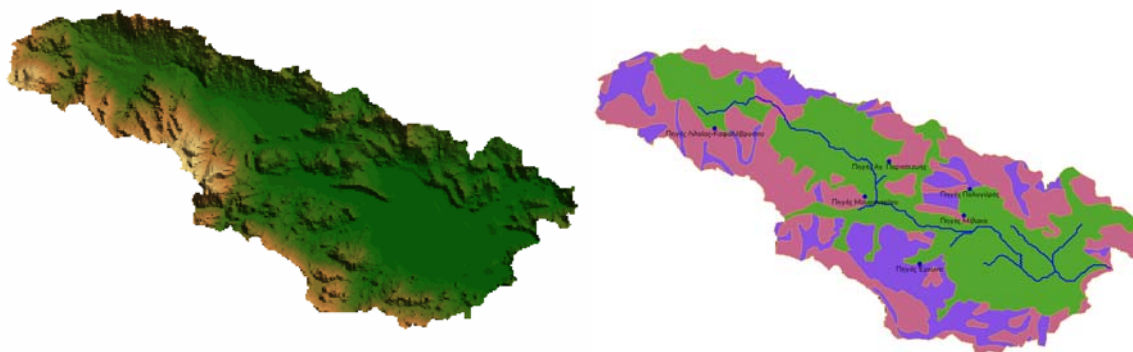

Πηγή: H. Gauch, Scientific Method in Practice, 2003

Συμβολή του Υδροσκοπίου ως προς την επαγωγική συνιστώσα (δεδομένα)

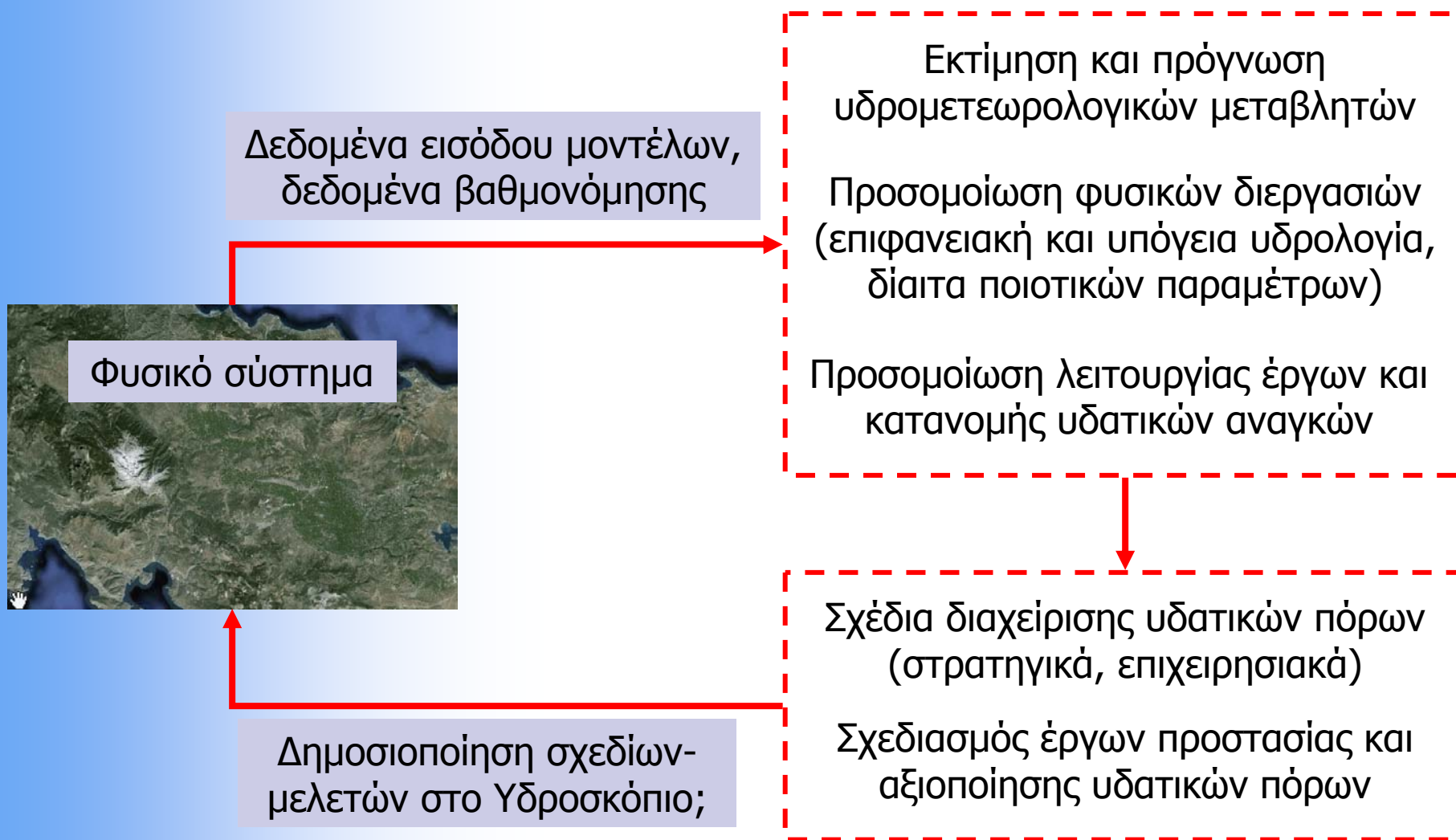

Ανάκτηση και επεξεργασία
υδρομετεωρολογικών δεδομένων

Ανακτηση και επεξεργασία χωρικών
δεδομένων - Γεωγραφική απεικόνιση

Συμβολή του Υδροσκοπίου ως προς την συνιστώσα του συλλογισμού (μοντέλα)

Τα μοντέλα του Υδροσκοπίου

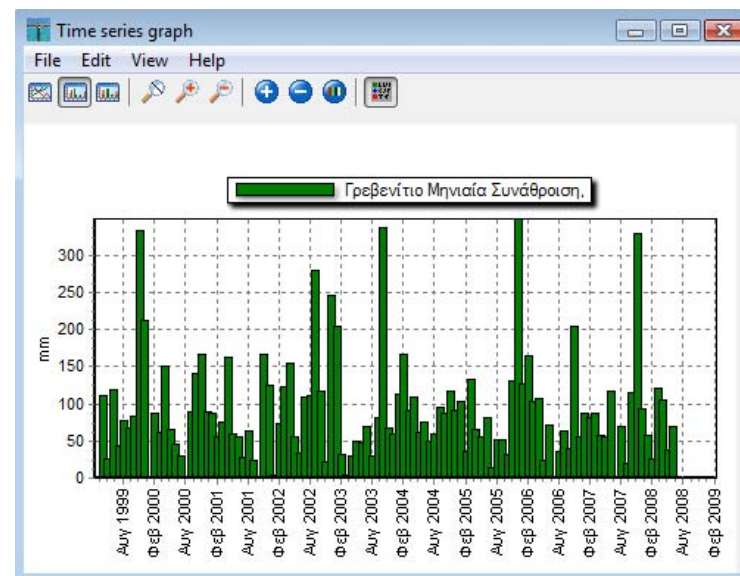
- Απευθύνονται σε φορείς, μελετητές και ερευνητές, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα προβλημάτων υδατικών πόρων.
- Είναι ελεύθερα διαθέσιμα μέσω της ιστοσελίδας του Υδροσκοπίου (τα περισσότερα ως λογισμικά ανοιχτού κώδικα).
- Λειτουργούν αυτόνομα (π.χ. δεν συνδέονται με βάσεις δεδομένων).
- Αποτελούν προϊόν μακρόχρονης εμπειρίας του ΕΜΠ σε θέματα επιστήμης και τεχνολογίας υδατικών πόρων, και έχουν ελεγχθεί σε μεγάλο αριθμό υδροσυστημάτων, κάθε πολυπλοκότητας.
- Αν και υλοποιούν τις πλέον σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις, είναι προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες των ελληνικών συνθηκών (π.χ. ανεπάρκεια δεδομένων).
- Διορθώνονται, βελτιώνονται και εμπλουτίζονται μέσα από μια διαδραστική συνεργασία επιστημόνων, ερευνητών, μελετητών, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, κτλ.

Πρόβλημα 1: Οργάνωση, επεξεργασία και παρουσίαση υδρολογικών δεδομένων

- Η οργάνωση και επεξεργασία της υδρολογικής πληροφορίας αναγκαία προϋπόθεση για κάθε μελέτη.
- Πληθώρα λειτουργιών στο περιβάλλον του Υδρογνώμονα
  - Συμβατότητα με λογιστικά φύλλα
  - Συνήθεις επεξεργασίες χρονοσειρών (τυπικοί έλεγχοι, κανονικοποίηση χρονικού βήματος, συνάθροιση)
  - Εποπτική παρουσίαση (πίνακες, στατιστικά, διαγράμματα)
  - Αποθήκευση σε μορφή αρχείου

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Mean
1999				112.20	25.10	118.80	43.30	77.00	67.70	83.90	332.80	211.70	119.17
2000	0.00	86.50	61.60	150.10	64.80	46.10	29.50	0.00	89.20	141.40	167.60	90.20	77.25
2001	87.30	55.80	75.70	162.70	59.40	56.40	27.20	64.50	23.30	0.00	166.80	125.10	75.35
2002	3.40	72.90	122.80	155.30	56.20	34.40	110.20	111.60	279.90	116.90	21.80	246.00	110.95
2003	204.70	32.20	4.20	30.30	49.60	48.60	68.60	30.30	82.40	338.00	67.50	59.90	84.69
2004	113.20	166.30	91.60	109.70	60.70	75.20	49.70	59.50	94.80	88.10	117.70	90.70	93.10
2005	102.50	36.30	133.30	65.30	56.60	80.80	14.80	51.80	51.30	31.30	130.50	349.60	92.01
2006	126.40	164.50	102.90	106.70	24.30	71.40	0.00	35.50	63.50	39.80	205.20	56.30	83.04
2007	87.90	81.70	86.60	58.50	55.60	118.00	0.00	68.70	19.70	115.50	329.30	92.80	92.86
2008	58.40	25.70	121.40	105.80	38.10	70.40	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		38.16
2009													
Mean	87.09	80.21	88.90	105.66	49.04	72.01	34.33	49.89	77.18	95.49	153.92	146.92	

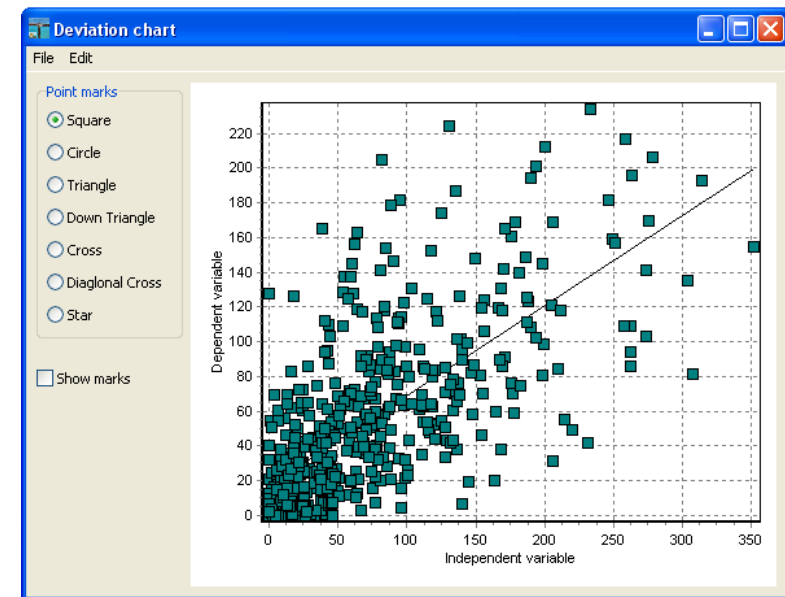
Πρόβλημα 2: Συμπλήρωση και επέκταση χρονοσειρών

- Συχνά οι χρονοσειρές παρουσιάζουν ελλείψεις, ενώ τα μήκη των δειγμάτων καλύπτουν διαφορετικές χρονικές περιόδους.
- Τυποποίηση διαδικασίας στον Υδρογνώμονα:
  - Πολλαπλές μεθοδολογίες (απλή ή πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση, αυτοσυσχέτιση, οργανική συσχέτιση)
  - Εποχιακή μεταβολή συντελεστών μοντέλου παλινδρόμησης
  - Για κάθε μήνα εντοπίζονται οι ανεξάρτητες μεταβλητές (σταθμοί βάσης) που συσχετίζονται καλύτερα με την εξαρτημένη

Regression results

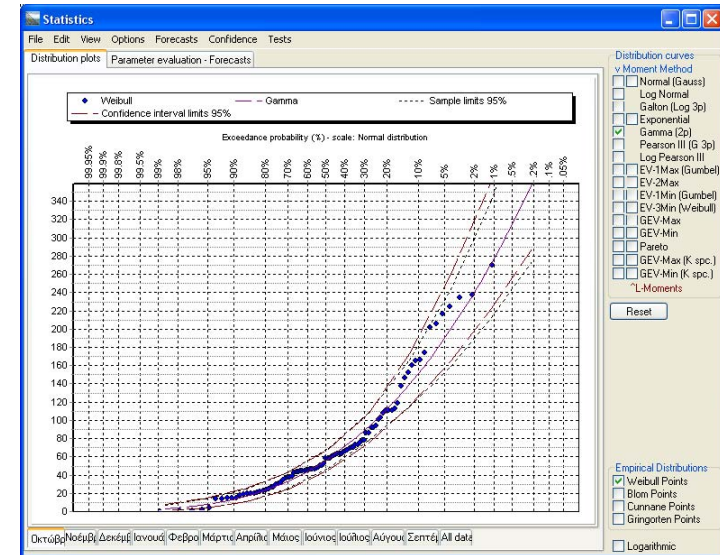
	N	D=R ²	R	Dcr.	a0	a1	a2
10	32	0.522	0.722	0.125	11.979	0.300	0.316
11	32	0.442	0.665	0.125	19.489	0.348	0.064
12	32	0.322	0.568	0.125	38.469	0.318	0.052
1	31	0.636	0.797	0.129	19.233	0.234	0.248
2	31	0.370	0.608	0.129	13.470	0.359	0.196
3	31	0.456	0.675	0.129	17.946	0.450	0.125
4	31	0.494	0.703	0.129	0.711	0.569	0.138
5	31	0.495	0.704	0.129	8.727	0.451	0.187
6	31	0.552	0.743	0.129	-0.918	0.406	0.332
7	31	0.166	0.407	0.129	3.870	0.112	0.050
8	31	0.491	0.701	0.129	3.262	0.255	0.338
9	31	0.449	0.670	0.129	5.411	0.386	0.176

☒ Start with October Show deviation chart

Πρόβλημα 3: Στατιστική ανάλυση υδρολογικών δειγμάτων

- Η θεωρία πιθανοτήτων και η στατιστική αποτελούν βασικό μαθηματικό εργαλείο της τεχνικής υδρολογίας.
- Υλοποιείται από το υποσύστημα Πυθία (Υδρογνώμων):
  - Προσαρμογή κατανομής σε ένα ευρύ φάσμα στατιστικών μοντέλων
  - Απεικόνιση εμπειρικής και θεωρητικής κατανομής σε διάφορους τύπους χαρτιού
  - Εκτίμηση διαστήματος εμπιστοσύνης
  - Εκτίμηση τιμής υπέρβασης για δεδομένη περίοδο επαναφοράς
  - Εκτίμηση περιόδου επαναφοράς για δεδομένη τιμή της μεταβλητής
  - Αναλυτικοί πίνακες στατιστικών παραμέτρων και εκτιμητριών για όλες τις διαθέσιμες κατανομές

	Οκτώβριος	Νοέμβριος	Δεκέμβριος	Ιανουάριος	Φεβρουάριος	Μάρτιος	Απρίλιος	Μάιος
Data count	93	94	94	94	94	94	94	94
Mean value	72.19	88.06	106.27	94.88	79.85	70.51	40.52	33.94
Standard deviation	59.99	52.98	58.59	53.23	46.18	43.76	33.1	29.16
Third central moment	306165.11	112556.43	98249.38	167268.85	85428.23	73397.08	51441.26	34791
Asymmetry factor	1.42	.76	.49	1.11	.87	.88	1.42	1.4
Mean value of $y = \ln(x)$	3.9	4.25	4.48	4.36	4.17	4.04	3.37	3.14
Std. dev. of $y = \ln(x)$	1.05	.79	.68	.71	.75	.72	.91	1.01
Third c. moment -/-	-1.72	-.71	-.28	-.49	-.61	-.27	-.42	-.75
Asymmetry factor -/-	-1.49	-1.47	-.91	-1.4	-1.43	-.71	-.56	-.72
LogNormal m_y	4.02	4.32	4.53	4.42	4.24	4.09	3.45	3.25
LogNormal s_y	.72	.56	.52	.52	.54	.57	.71	.74
Galton m_y	4.82	5.33	5.88	4.95	5.06	5	4.22	4.11
Galton s_y	.42	.25	.16	.34	.28	.28	.42	.42
Galton c	-63.08	-124.46	-256.69	-55.16	-84.14	-83.47	-34.05	-32.4
Exponential c	12.2	35.07	47.68	41.65	33.67	26.74	7.43	4.78
Exponential Lambda	.02	.02	.02	.02	.02	.02	.03	.03
Gamma Lambda	1.45	2.76	3.29	3.18	2.99	2.6	1.5	1.35
Gamma Kappa	.02	.03	.03	.03	.04	.04	.04	.04
Pearson III Kappa	1.99	6.86	16.76	3.25	5.32	5.22	1.99	2.03
Pearson III Lambda	.02	.05	.07	.03	.05	.05	.04	.05
Pearson III c	-12.44	-50.75	-133.62	-1.11	-26.66	-29.45	-6.13	-7.61
Log Pearson III Kappa	1.81	1.86	4.81	2.04	1.96	8.01	12.7	7.64
Log Pearson III Lambda	1.28	1.74	3.25	2.03	1.86	3.92	3.91	2.73
Log Pearson III c	2.49	3.18	3	3.35	3.11	1.99	.12	.34
EV-1 (Gumbel) Max Lambda	46.8	41.33	45.7	41.52	36.02	34.14	25.82	22.74
EV-1 (Gumbel) Max Psi	.37	1.55	1.75	1.71	1.64	1.49	.99	.92

Πρόβλημα 4: Ανάλυση μέγιστων υψών βροχής για παραγωγή όμβριων καμπυλών

- Αναγκαία συνιστώσα σε κάθε **μελέτη πλημμυρών!**
- Υλοποιείται από το υποσύστημα Όμβρος (Υδρογνώμων):
  - Παραγωγή δειγμάτων μέγιστων ετήσιων βροχοπτώσεων για διάφορες διάρκειες (χωρίς περιορισμό στο πλήθος των χρονικών διακριτοτήτων)
  - Ευρύ φάσμα κατανομών μέγιστων
  - Δυνατότητα διατύπωσης γενικευμένης εξίσωσης (με μεταβλητές τη διάρκεια και την περίοδο επαναφοράς)
  - Εκτίμηση διαστήματος εμπιστοσύνης
  - Πίνακες στατιστικών χαρακτηριστικών – γραφήματα καμπυλών

Set IDF Timeseries

Available Time series:

- Maximum rainfall intensity (5 min)
- Maximum rainfall intensity (10 min)
- Maximum rainfall intensity (30 min)
- Maximum rainfall intensity (1 h)
- Maximum rainfall intensity (2 h)
- Maximum rainfall intensity (6 h)
- Maximum rainfall intensity (12 h)
- Maximum rainfall intensity (24 h)

Options:

Duration: 24 [Minutes] [Hours]

Time resolution: 5 [Minutes] [Hours]

☒ Use for Eta, Theta

☒ Use for Distrib. fit

Add Remove

Time series values are:

☐ Height (mm)

☒ Intensity (mm/h)

Eta 0.5 Theta 0.5

Time series comments:

Time series comment unspecified

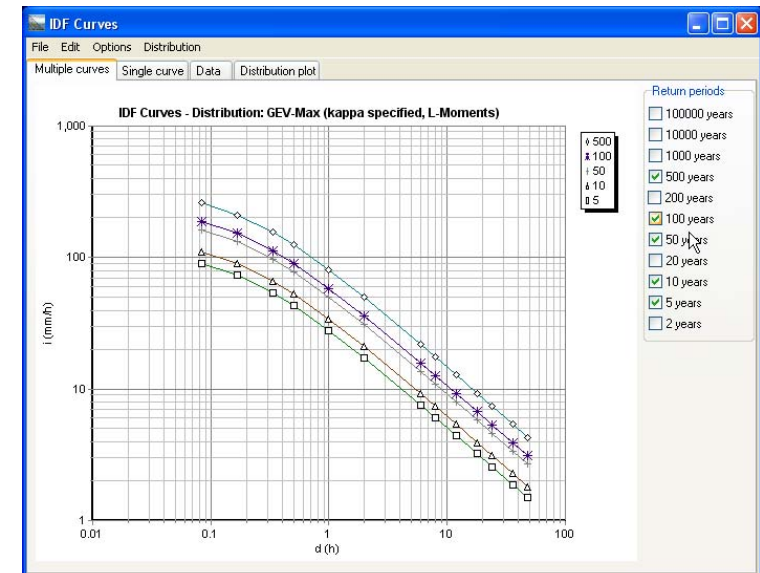
Time series records:

1982-83	2.29
1983-84	1.82
1984-85	3.40
1985-86	0.83
1986-87	3.85

Desired amount of records used:

- ☐ 10%
- ☐ 20%
- ☒ 1/3
- ☐ 50%
- ☐ 2/3
- ☐ 100%

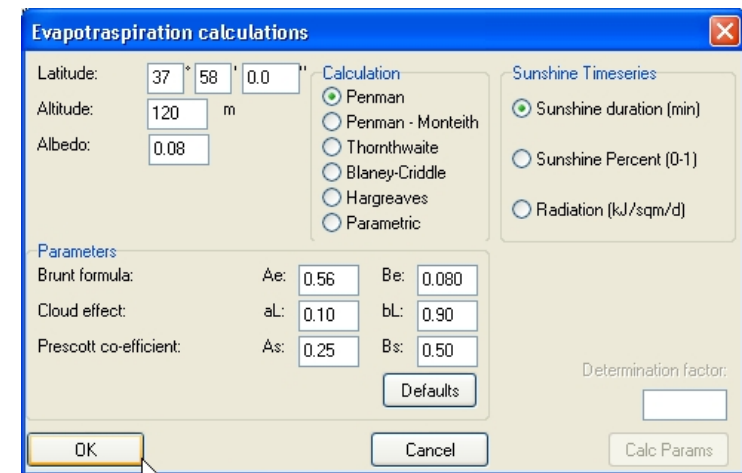
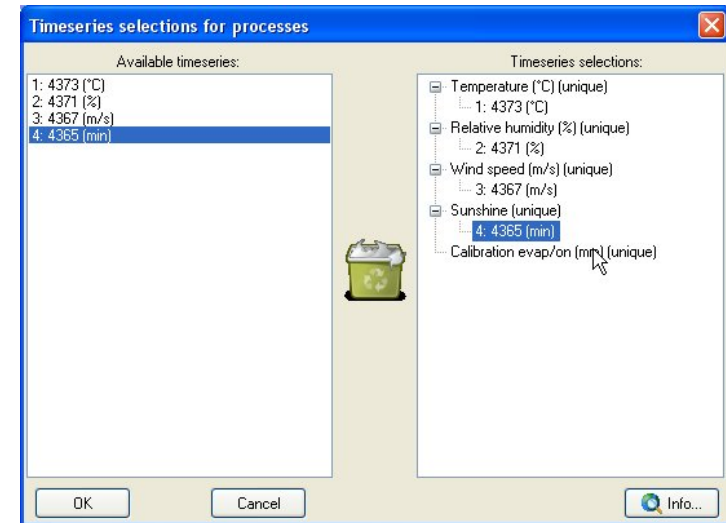
Load... Save... Consistency check Close IDF Analysis...

Πρόβλημα 5: Εκτίμηση εξάτμισης και εξατμοδιαπνοής

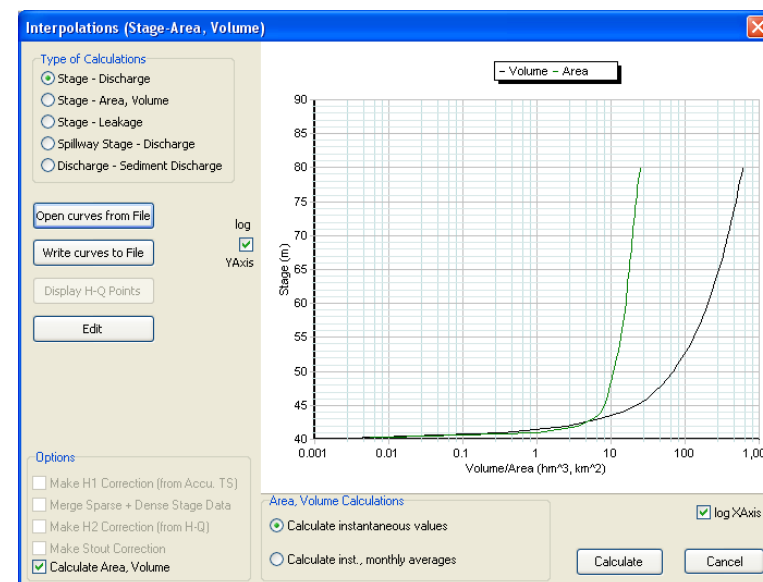
- Τυπικό ζητούμενο πολλών επιστημών φυσικής και περιβάλλοντος (υδρολογία, μετεωρολογία, γεωπονία, κτλ.):
  - Αναγκαίο για την εκτίμηση της αρδευτικής ζήτησης (θεωρητικές ανάγκες καλλιεργειών)
  - Τυπική χρονοσειρά εισόδου των υδρολογικών μοντέλων
- Τυποποίηση διαδικασίας στον Υδρογνώμονα:
  - Διαφορετικές μεθοδολογίες (αναλυτικά και ημιεμπειρικά μοντέλα), ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των μετεωρολογικών δεδομένων
  - Δυνατότητα επέκτασης και συμπλήρωσης χρονοσειρών με προσαρμογή μιας παραμετρικής σχέσης που χρησιμοποιεί ως είσοδο μόνο τη θερμοκρασία

Πρόβλημα 6: Εφαρμογές παρεμβολής

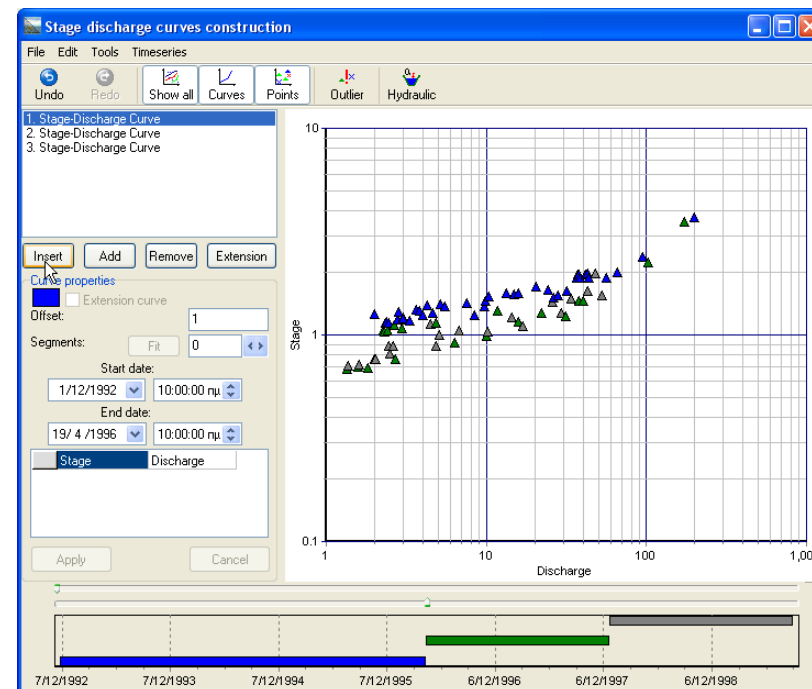
- Σε πολλές υδρολογικές εφαρμογές, ζητούμενο είναι η εκτίμηση της τιμής μιας εξαρτημένης μεταβλητής y , συναρτήσει μιας ανεξάρτητης μεταβλητής x , με βάση μια σχέση (καμπύλη) $y = f(x)$ που περιγράφεται από μια σημειοσειρά δεδομένων:
  - Υπολογισμός παροχής, συναρτήσει της στάθμης ποταμού
  - Υπολογισμός στερεοπαροχής, συναρτήσει της στάθμης ποταμού
  - Υπολογισμός επιφάνειας, αποθέματος ή υπόγειων διαφυγών ταμιευτήρα, συναρτήσει της αντίστοιχης στάθμης νερού στον ταμιευτήρα
  - Υπολογισμός εκροών μέσω υπερχειλιστή φράγματος, συναρτήσει της αντίστοιχης στάθμης νερού στον υπερχειλιστή
- Ο Υδρογνώμων χρησιμοποιεί ενιαίο γραφικό περιβάλλον για την παρεμβολή χρονοσειρών πάνω σε καμπύλες, υποστηρίζοντας διάφορα μοντέλα παρεμβολής (γραμμική, λογαριθμική).

Πρόβλημα 7: Κατασκευή καμπυλών στάθμης-παροχής

- Από τα συνθετότερα προβλήματα της τεχνικής υδρολογίας – εντάσσεται στα προβλήματα παρεμβολής, για τα οποία δεν υπάρχει τυποποιημένη μεθοδολογία (αλγόριθμος).
- Αναγκαία η υδρολογική εμπειρία, σε συνδυασμό με τη φιλικότητα του περιβάλλοντος εργασίας.
- Ο Υδρογνώμων αντιμετωπίζει πλήρως τις ποικίλες ιδιαιτερότητες του προβλήματος:
  - Επιλογή χρονικών περιόδων ισχύος των σχέσεων στάθμης-παροχής
  - Εντοπισμός και απομάκρυνση εξωκείμενων σημείων
  - Αυτόματη προσαρμογή σύνθετων καμπυλών και εντοπισμός σημείων θλάσης
  - Επέκταση με χρήση υδραυλικών μεθόδων, για δεδομένα γεωμετρικά χαρακτηριστικά διατομής

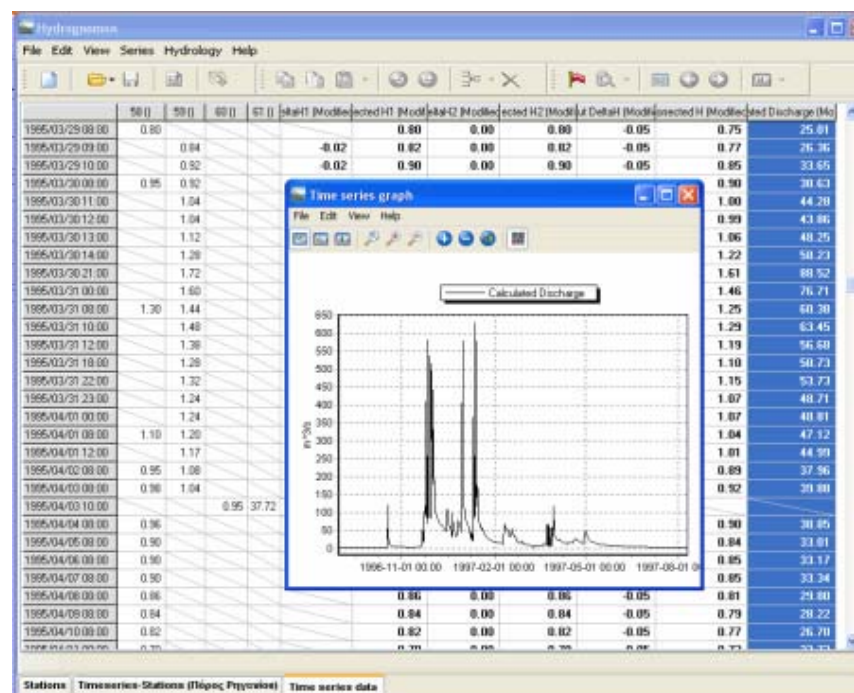

Πρόβλημα 8: Εκτίμηση παροχής από δείγματα σταθμημέτρου και σταθμηγράφου

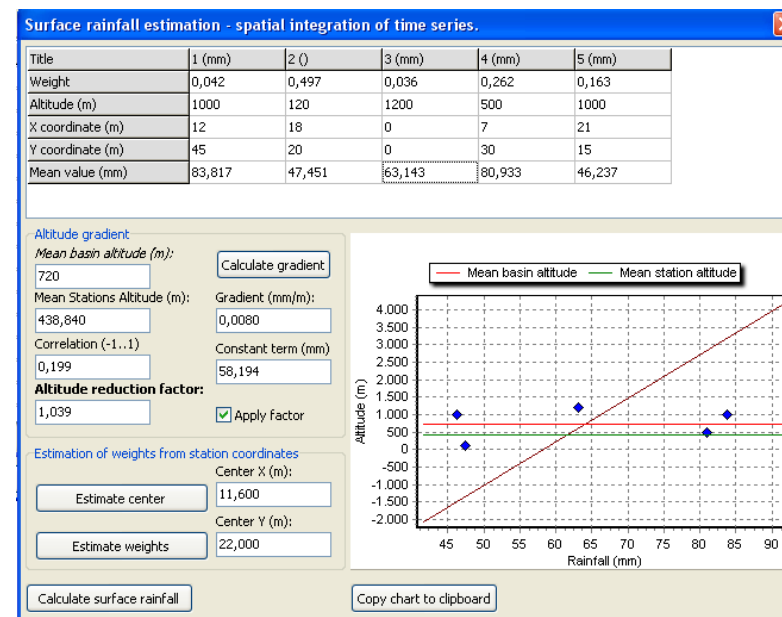
- Στη γενική περίπτωση, η κατάρτιση μιας χρονοσειράς μέσης παροχής βασίζεται σε ένα σύνολο ετερογενών δεδομένων:
  - Παρατηρήσεις στάθμης από σταθμήμετρο (συνήθως μία ανά ημέρα)
  - Καταγραφές σταθμηγράφου, πυκνής χρονικής διακριτότητας
  - Ταυτόχρονες μετρήσεις στάθμης και παροχής από υδρομετρικό συνεργείο
  - Σύνθετες εξισώσεις στάθμης-παροχής, για διάφορες περιόδους
- Στην πράξη, δεν είναι δυνατή η επίλυση του προβλήματος με τη βοήθεια λογιστικών φύλλων – απαιτείται εξειδικευμένο λογισμικό.
- Ο Υδρογνώμων εφαρμόζει την πληρέστερη μεθοδολογία της βιβλιογραφίας (μέθοδος Stout) για τη συνεπή εκτίμηση της παροχής.

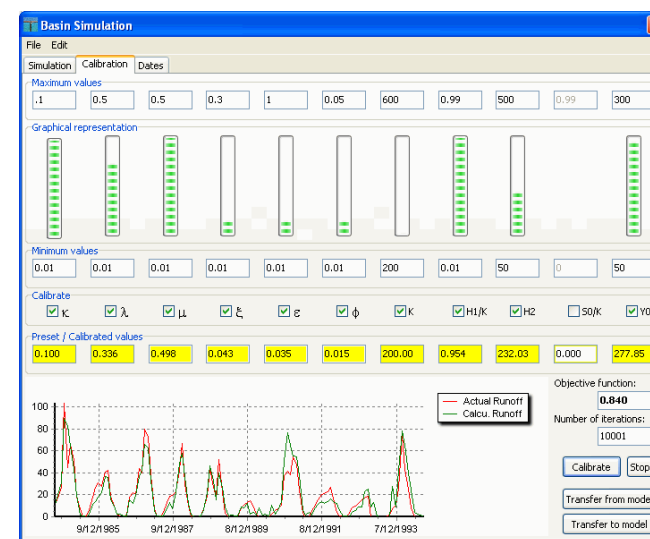
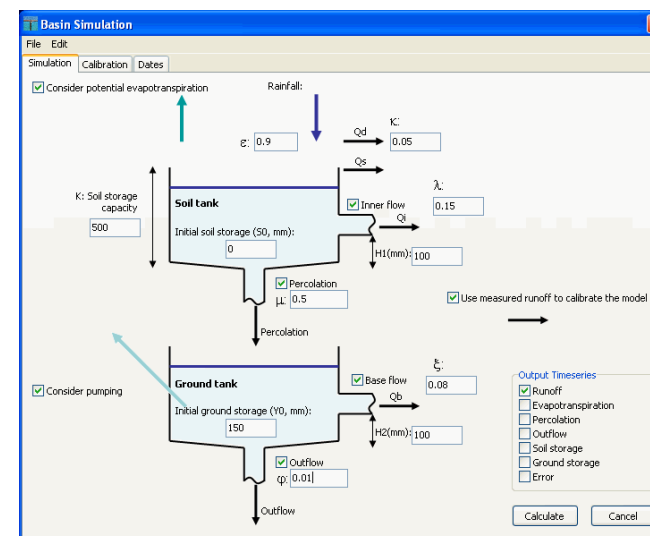
Πρόβλημα 9: Επιφανειακή ολοκλήρωση σημειακών δειγμάτων

- Λόγω της έντονης χωρικής μεταβλητότητας αλλά και της εξάρτησής τους από το υψόμετρο, οι σημειακές μετρήσεις των υδρομετεωρολογικών μεταβλητών δεν είναι άμεσα αξιοποιήσιμες – τα αντίστοιχα μεγέθη πρέπει να αναχθούν στο μέσο υψόμετρο της κατάλληλης επιφάνειας αναφοράς.
- Η εφαρμογή του ΣΓΠ εκτιμά τους συντελεστές επιρροής κάθε σταθμού, με βάση τυπικά μοντέλα χωρικής ολοκλήρωσης (π.χ. πολύγωνα Thiessen).
- Τα σημειακά δείγματα, τα γεωμετρικά μεγέθη και οι συντελεστές επιρροής των σταθμών εισάγονται στον περιβάλλον του Υδρογνώμονα, για τον υπολογισμό της αρχικής επιφανειακής χρονοσειράς.
- Για την αναγωγή στο μέσο υψόμετρο της επιφάνειας αναφοράς, εφαρμόζεται η μέθοδο του συντελεστή υψομετρικής αναγωγής, υπολογίζοντας το ρυθμό μεταβολής του υδρολογικού μεγέθους συναρτήσει του υψομέτρου.

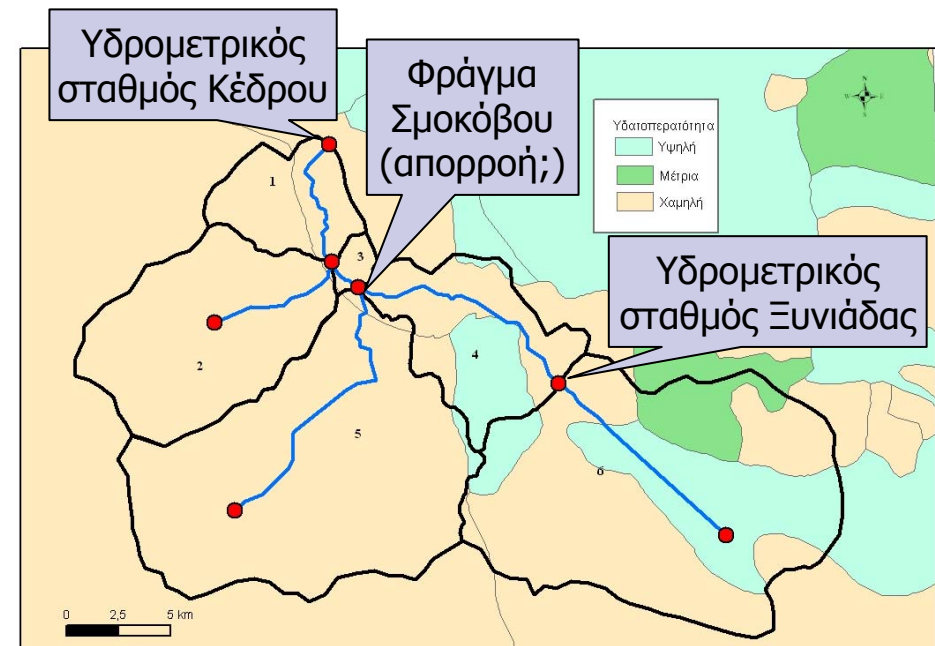
Πρόβλημα 10: Μηνιαίο υδατικό ισοζύγιο σε κλίμακα λεκάνης απορροής

- Η σημαντικότερη πληροφορία μιας μελέτης σχεδιασμού υδραυλικών έργων και διαχείρισης υδατικών πόρων είναι η μηνιαία απορροή.
- Αν δεν υπάρχουν υδρομετρικά δεδομένα, η εκτίμηση της απορροής γίνεται έμμεσα, με βάση το υδατικό ισοζύγιο της λεκάνης.
- Επειδή η εξίσωση ισοζυγίου περιλαμβάνει και άλλα άγνωστα μεγέθη (εξατμοδιαπνοή, διαφυγές), απαιτείται η αναπαράσταση των βασικών διεργασιών του υδρολογικού κύκλου μέσω ενός μοντέλου προσομοίωσης.
- Ο Ζυγός είναι ένα αδιαμέριστο εννοιολογικό μοντέλο, ευέλικτης δομής, κατάλληλο για λεκάνες μικρής και μεσαίας κλίμακας.
- Εφόσον διατίθενται δείγματα απορροής, η εκτίμηση των παραμέτρων του μοντέλου γίνεται μέσω αυτόματης βαθμονόμησης.

Πρόβλημα 11: Προσομοίωση υδρολογικών διεργασιών σε κλίμακα υπολεκάνης

- Σε ορισμένες περιπτώσεις διατίθενται μετρήσεις παροχής σε διαφορετικές θέσεις της λεκάνης σε σχέση με τα σημεία ενδιαφέροντος (π.χ. θέσεις κατασκευής έργων, πραγματοποίησης απολήψεων, κτλ.).
- Η συνήθης «μεταφορά» της απορροής με απλές εμπειρικές σχέσεις (π.χ. λόγος εμβαδών υπολεκανών) έχει αποδειχθεί εξαιρετικά επισφαλής, λόγω της έντονης ετερογένειας των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών της λεκάνης και, συνακόλουθα, των υδρολογικών διεργασιών.
- Το μοντέλο Υδρόγειος αναπαριστά τη διαίτα της απορροής στη ζητούμενη χωρική κλίμακα (ορίζοντας κόμβους ελέγχου κατά μήκος του υδρογραφικού δικτύου), ενώ η χωρική μεταβλητότητα των μηχανισμών γεννώσης της απορροής υποτυπώνεται μέσω των παραμέτρων που αντιστοιχούν στις μονάδες υδρολογικής απόκρισης.

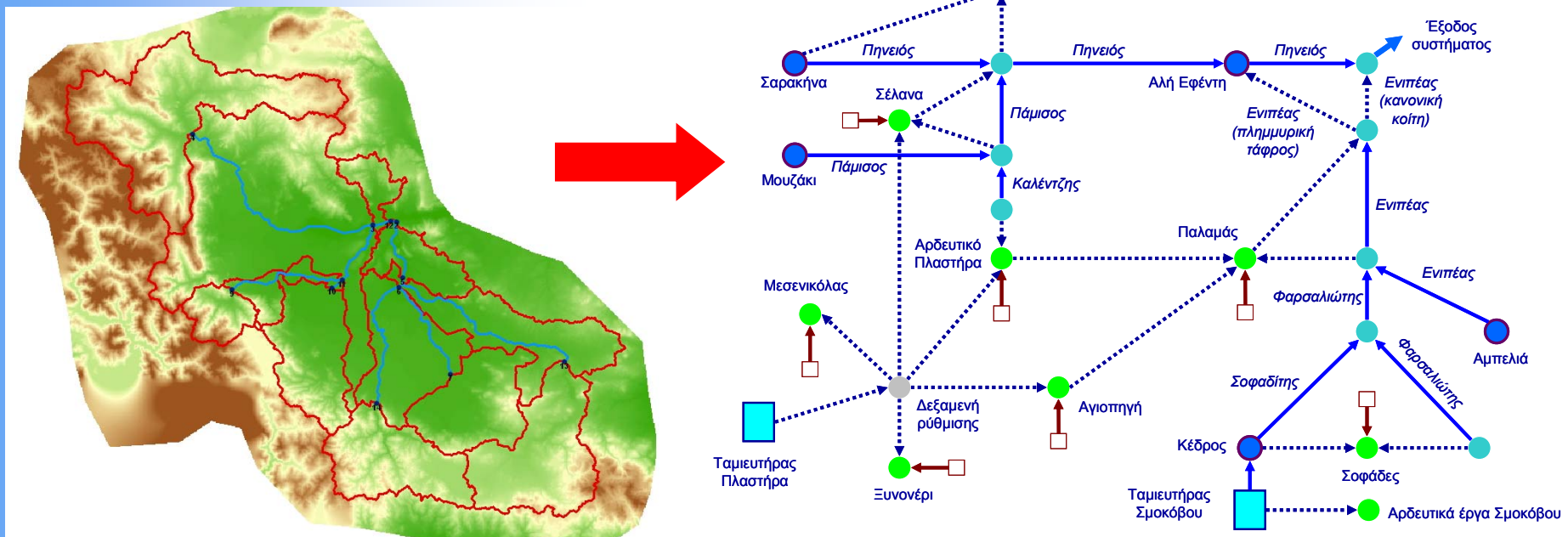
Πρόβλημα 12: Συνδυασμένη προσομοίωση επιφανειακών και υπόγειων νερών

- Η συνδυασμένη αναπαράσταση των επιφανειακών και υπόγειων διεργασιών και των μεταξύ τους αλληλεπιδράσεων είναι αναγκαία όταν υπάρχουν:
  - σημαντική συνεισφορά της υπόγειας (βασικής) απορροής (πηγές) στο υδατικό δυναμικό της λεκάνης (π.χ. καρστικά συστήματα)
  - σημαντικές απώλειες νερού από υπόγειες διαφυγές, λόγω υδραυλικής επικοινωνίας με γειτονικές λεκάνες ή τη θάλασσα
  - συνδυασμένη χρήση επιφανειακών και υπόγειων υδατικών πόρων
- Η Υδρόγειος αναπαριστά όλα τα μεγέθη που σχετίζονται με τον κύκλο των υπόγειων νερών:
  - την κατείσδυση μέσω της ακόρεστης ζώνης
  - τις διηθήσεις νερού κατά μήκος του υδρογραφικού δικτύου
  - τις αντλήσεις από τις γεωτρήσεις
  - την επιφανειακή (πηγές) και υπόγεια (διαφυγές) εκφόρτιση

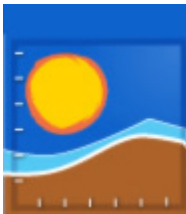

Πρόβλημα 13: Διαχείριση υδατικών πόρων σε τροποποιημένες λεκάνες

- Η Υδρόγειος λειτουργεί και ως **διαχειριστικό εργαλείο**, αναπαριστώντας:
  - τα κύρια υδραυλικά έργα μιας λεκάνης (υδραγωγεία, εκτροπές επιφανειακών νερών, γεωτρήσεις και ομάδες γεωτρήσεων) και τα χαρακτηριστικά τους μεγέθη
  - τις χρήσεις νερού (ύδρευση, άρδευση) και τους διαχειριστικούς περιορισμούς (μέγιστη/ελάχιστη παροχή, μέγιστη/ελάχιστη άντληση) του συστήματος
  - την ιεραρχία των χρήσεων, όταν υπάρχει έλλειμμα προσφοράς νερού
  - τα κόστη απολήψεων και μεταφοράς, όταν υπάρχουν εναλλακτικές πηγές νερού

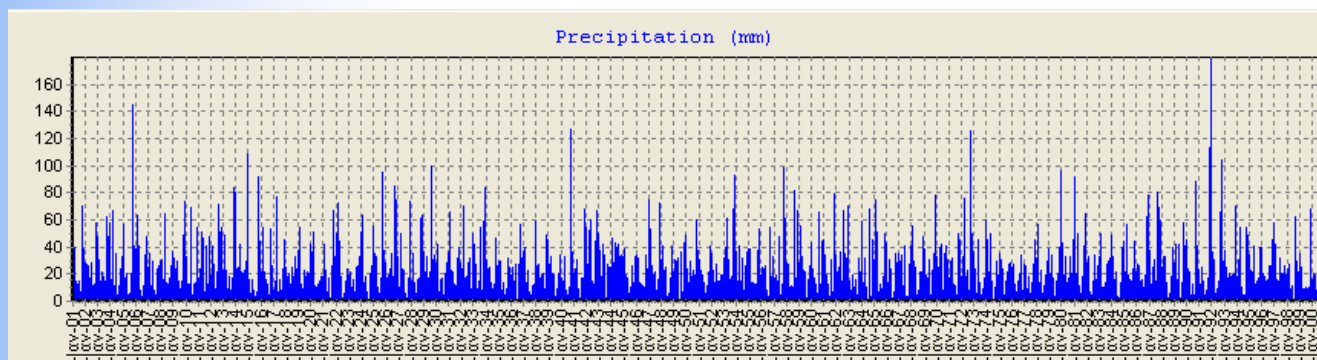

Πρόβλημα 14: Προσομοίωση πλημμυρών σε λεκάνες μεγάλης κλίμακας

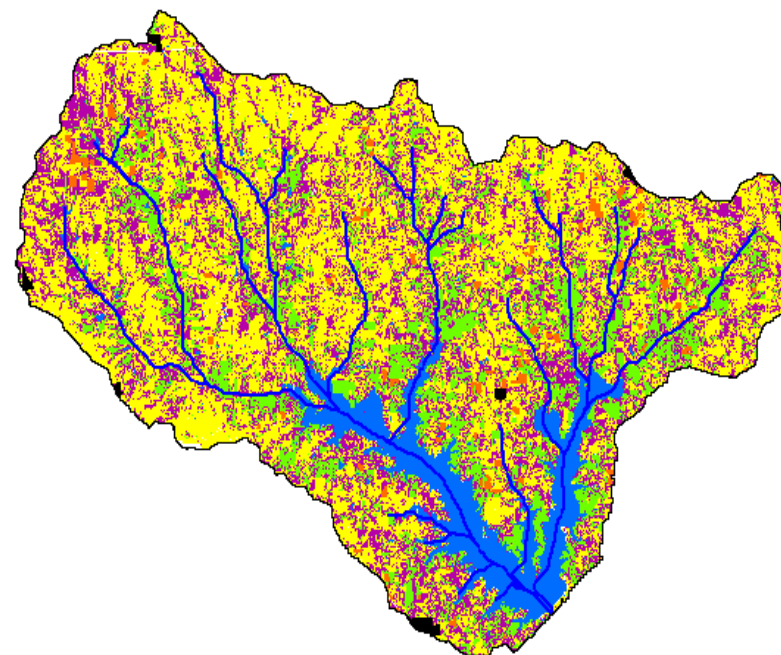
- Η Υδρόγειος, στην ημερήσια εκδοχή της, προσφέρεται για την εκτίμηση της **πλημμυρικής επικινδυνότητας** μεγάλων ελληνικών λεκανών, καθώς:
  - δέχεται συνθετικά δεδομένα εισόδου (βροχοπτώσεις), τα οποία είναι αναγκαία για την εκτίμηση ακραίων πιθανοτικών μεγεθών
  - επιτρέπει την περιγραφή της χωρικής μεταβλητότητας των βροχοπτώσεων, λόγω της ημικατανεμημένης σχηματοποίησης της λεκάνης
  - αναπαριστά την πλήρη δίατα όλων των μεταβλητών που σχετίζονται με την παραγωγή της πλημμυρικής απορροής (βροχόπτωση, εδαφική υγρασία, αλληλεπιδράσεις με υπόγεια νερά, κτλ.)
  - είναι εξαιρετικά φειδωλή σε δεδομένα εισόδου, καθώς χρησιμοποιεί μόνο ημερήσια ύψη βροχής και ένα περιορισμένο αριθμό παραμέτρων του υδρογραφικού δικτύου (μία έως δύο ανά κλάδο υδατορεύματος)

Πρόβλημα 15: Ειδικά θέματα ποιότητας νερού και υδρο-οικολογίας

- Στα πλαίσια εξειδικευμένων μελετών, που μεταξύ άλλων αφορούν στην εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ, απαιτείται μια σειρά προχωρημένων αναλύσεων, που αφορούν σε προβλήματα όπως:
  - εκτίμηση επιπτώσεων λόγω αλλαγών στις γεωργικές πρακτικές
  - εκτίμηση ρύπανσης από σημειακές και μη σημειακών πηγές
  - εκτίμηση στερεοαπορροής
- Στο Υδροσκόπιο, οι παραπάνω απαιτήσεις καλύπτονται από το καταξιωμένο μοντέλο Soil & Water Assessment Tool (SWAT).
- Το SWAT είναι ένα μοντέλο φυσικής βάσης που προσομοιώνει τον κύκλο του νερού, των αγροχημικών και των φερτών, για διαφορετικούς τύπους εδαφών, χρήσεις γης και πρακτικές διαχείρισης.

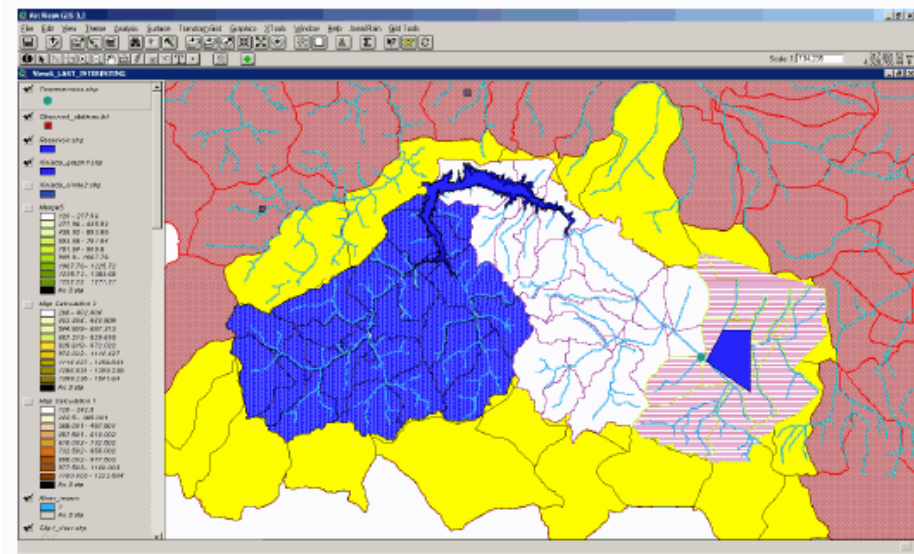
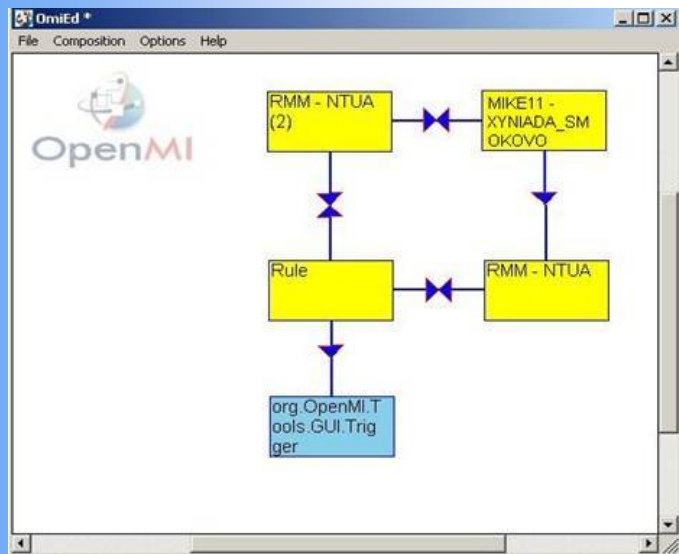

Πρόβλημα 16: Προσομοίωση λειτουργίας μεμονωμένου ταμιευτήρα

- Η προσομοίωση της λειτουργίας μεμονωμένου ταμιευτήρα πολλαπλού σκοπού υλοποιείται από την εφαρμογή RMM-NTUA.
- Δεδομένα εισόδου (αρχεία κειμένου):
  - Χαρακτηριστικά μεγέθη ταμιευτήρα
  - Καμπύλες στάθμης-αποθέματος-επιφάνειας
  - Χρονοσειρές απορροής, βροχόπτωσης και εξάτμισης
  - Χρήσεις νερού, σειρά προτεραιότητας και κανόνες κατανομής των απολήψεων (κατώφλια στάθμης και ποσοστά ικανοποίησης της ζήτησης)
- Δεδομένα εξόδου:
  - Χρονοσειρές μεταβλητών υδατικού ισοζυγίου ταμιευτήρα (απόθεμα, στάθμη, εκροή για διάφορες χρήσεις, υπερχείλιση)
- Το μοντέλο μπορεί να εφαρμοστεί:
  - για τον υδρολογικό σχεδιασμό του ταμιευτήρα
  - για την εκτίμηση του επιπέδου αξιοπιστίας των διαφόρων χρήσεων νερού
  - για τη διερεύνηση πρόσφορων πολιτικών διαχείρισης των απολήψεων, εφόσον υπάρχουν ανταγωνιστικές χρήσεις νερού

Πρόβλημα 17: Συνδυασμένη προσομοίωση ταμιευτήρων στο περιβάλλον OpenMI

- Η εφαρμογή RMM-NTUA είναι συμβατή με το πρότυπο διεπιφάνειας **Open Modeling Interface** (OpenMI) – η λειτουργία ταμιευτήρα αποτελεί συνιστώσα ενός ευρύτερου συστήματος προσομοίωσης, που μπορεί να περιλαμβάνει υδρολογικά, υδραυλικά και άλλα μοντέλα, τα οποία ανταλλάσσουν μεταξύ τους δεδομένα σε πραγματικό χρόνο.
- Πολλαπλοί ταμιευτήρες μπορούν να προσομοιωθούν ταυτόχρονα, ορίζοντας κατάλληλη πολιτική κατανομής των αποθεμάτων τους, με χρήση μιας ειδικής συνιστώσας του OpenMI (Rule).

Επιχειρησιακή εφαρμογή μοντέλων στα πλαίσια μελετών και ερευνητικών έργων

- **ΕΥΔΑΠ**, 1999-2003: Εκσυγχρονισμός της εποπτείας και διαχείρισης του συστήματος των υδατικών πόρων ύδρευσης της Αθήνας
- **ΥΠΑΝ**, 2003-2005: Ανάπτυξη συστημάτων και εργαλείων διαχείρισης υδατικών πόρων Υδατικού Διαμερίσματος Νησιών Αιγαίου – Φάση Α
- **ΥΠΓΕ**, 2006: Μελέτες διερεύνησης προβλημάτων άρδευσης και δυνατότητας κατασκευής ταμιευτήρων Νομού Βοιωτίας
- **Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Θεσσαλίας**, 2005-2008: Διερεύνηση σεναρίων διαχείρισης του ταμιευτήρα Σμοκόβου
- **ΕΥΔΑΠ**, 2008-2010: Συντήρηση, αναβάθμιση και επέκταση του Συστήματος Υποστήριξης Αποφάσεων για την διαχείριση του υδροδοτικού συστήματος της ΕΥΔΑΠ
- **ΔΕΗ**, 2009: Ειδική τεχνική μελέτη για την οικολογική παροχή από το φράγμα Στράτου
- **Δήμος Αρταίων**, 2010: Οριστική οριοθέτηση τμήματος κοίτης ποταμού Αράχθου που διέρχεται στα όρια του Δήμου Αρταίων